

24/VII
Берлін, 1-го Квітня 1920 року.

до скаржави
24/VII 1920 рр
40
До Пана Міністра Закордонних
Справ Андрія ЛЕВИЦЬКОГО.

Варшава.

Дир. Денис
у нас вже є
організац.
ВИСЛІКА ДИПЛОМА-
ТИЧНИХ МІСІЙ У.Н.Р.

Отримав честь переслати доклад із
наміченим проектом п е р е о р г а н і з а
в а н н я дипломатичної служби У.Н.Р. за
кордоном.

По побіді Директорії над гетьманом ви-
слав Уряд сейчас за кордон Дипломатичні Мі-
сії для свого заступництва та оборони Укра-
їнських прав і інтересів. За кордоном була
праця почасти вже налажена гетьманськими
послами. Так вислано Дипломатичні місії
до Америки, Англії, Франції, Голландії, Бельгії,
Німеччини, Швейцарії, Чехії, Угорщини, Австрії,
Італії, Румунії, Туреччини, Кубані, Грузії, Польщі,
Естонії, Латвії, Литви, Фінляндії і Совденії.

IX ЗАДАЧА.

Задачею висланих місій було:

1/ Наладити дипломатичний і консульський
апарат за кордоном.

2/ Осягнути п р и з н а н н я України
на міровій конференції і у поодиноких дер-
жавах.

3/ Бути виконавчими органами активної
політики Уряду.

4/ Допомогти м а т е р і а л ь н о,
ф і н а н с о в о та п о л і т и ч н о
Урядові У.Н.Р. в будівництві держави.

5/ Поширити знання та інформацію про
Україну і зацікавити нею фінансові, культур-

414

ни і політичні круги за кордоном.

БІЛЯНС ОДНОРІЧНОЇ ПРАЦІ.

Треба мати відвагу спокійно і річево зробити білянс одnorічної праці наших дипломатичних представництв. Він не дає ніякої причини для оптимізму. Т і л ь к е поодинокі Місії зуміли за кордоном поставити працю як слід. Загально кажучи, Українські Дипломатичні Місії н е в и п о в н и л и своїх задач і надій Уряду і суспільності.

ПРИЧИНИ ЦЬОГО.

Причин для цього багацько і зі сторони поодиноких Місій як і Уряду. Головні є:

1/ Слабе політичне і мілітарне становище Уряду У.Н.Р.

2/ Брак керувчого центра і ясної політичної лінії.

3/ Неумілий почасти карігідний вибір послів і злий склад Посольств.

4/ Протекційна і інтриганська система.

5/ Брак поділу межі партійними а державними інтересами.

6/ Цілковита неспібність представників кооператив при наладженню торговельних зносин.

7/ Загальна неприхильна світово-політична ситуація для України.

ТЕПЕРІШНІЙ СТАН.

Т е п е р і ш н і й стан Української Дипломатичної праці за кордоном а Українського суспільства з окрема е зі згляду на престиж держави к а т а с т р о ф а л ь н е. За кордоном зібрались на еміграції майже всі політики і політиканти всіх партій і напрямки Дух еміграції, спір між галичанами а наддні-

*. пач. Стаховський

ряниціми, між більшовицьким а денікінським, самостійницьким а федеративним табором довів до такої руйнучої і убійчої атмосфери за кордоном, що далі буде неможливо політично працювати. Із деяких Місій витворилась свого рода закордонна атаманія, яка нікого не признає, на власну руку політикує, інтригує, спекулює. Подорожі панів ад'ютантів Головного штабу також не лишаются без наслідків. Віденський історії та експерименти справи не поправляють. Фінансова катастрофа, перед котрою я тисячу оден раз уряд перестерігав є неминуча. Все це поливає закордонна преса останніми лейками яка зі згляду задля богатства матеріялу ще до того із кожним днем росте. Це все взаїмне лаяння, злобне критикования, висміювання уряду і його провідників діється перед форумом цілої Західньої Європи і пресові Бюра Міністерств поодиноких держав опрацьовують усю цю українську пресу. Як можна при таких обставинах політично працювати, коли кождий український посол поставлений під навалу безліче клевет, спліток, інтриг і всякого бруду, так, що він із тяжкою бідом від своїх власних громадян може оборонитись.

Овечидно це є прояви еміграції. Українська суспільність цю хворобу перехворіє і є надія, що атмосфера прочиститься. Але український уряд, який цю ситуацію за кордоном у великій мірі завинив, мусить із свої сторони роздумати яким шляхом може він причинити до упорядковання закордонних

ПОТРЕБА РЕОРГАНІЗАЦІЯ.

43

відносин.

На нашу думку справа негайно за кордоном поліпшиться, коли частина інтелігенції буде могла вернути домів. Але окрім того треба негайно приступити до реорганізації і нашої дипломатичної служби в однастапній координовано працюючий апарат із керувчим центром.

ПОТРЕБА РЕОРГАНІЗАЦІЇ.

1/ Вже сам стан, котрий ми вище описали, жадає у з д о р о в л е н н я закордонного українського життя, коли не має громадська справа пропасти.

2/ Але головна причина для реорганізації а це саме основна причина е ф і н а н с и держави, які не можуть далше утримувати за кордоном а ні ті дипломатичні Місії, а ні українську еміграцію і її пресу.

3/ Українські дипломатичні Місії висилались тоді за кордон, щоби головню по всіх європейських державах задокументувати і с т н у в а н н я України. За для цієї причини призначив Уряд т а к і суми на Місії і т а к о б ш и р н е їх число і їх склад на, які собі тепер ні одна Європейська велика держава не дозволяє. Колись це була отже певного рода національна конечність але на далі стає це б е з п і д с т а в н и м л ю к с у с о м. Цей період національній амбіції час і пекуча потреба вже раз закінчит і привести число і склад Місій та їх бюджети у якусь правильну пропорцію до державних фінансів У.Н.Р.

4/ Реорганізації українських місій жадає

також змінені політична світова ситуація

Так отже вимагає реорганізації нашої дипломатії наше громадське становище за кордоном, наші фінанси і політична ситуація.

ЗАСАДИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ.

Для реорганізації української дипломатії треба уважати наступні засади міродайними:

1/ існування українських місій і їх задачі треба поставити на підставу **п о м и р о в о і** світово-політичної ситуації.

При висилці місій у.Н.Р. був ще мир не заключений. Держави **А н т а н т и** мали повну перевагу, значіння **н е й т р а л ь н и х** країв було велике, осередні держави були розторочені.

Тепер богацько змінилось. **Е в р о п а** представляє себе вже на карті із новими границями держав і із, загально кажучи, ясно зарисованими відносинами політичних і економічних сил. Тільки ті **в е л и к о - д е р ж а в н и** сили, із котрих кожна опановує великий **о к р у г** другий менших держав, мають політичний і економічний **р і ш а ю ч и й** вплив і тільки із ними треба числитись.

Так маємо: ххххх

а/ Американсько-Англійський блок, який опановує колоніальний світ і море,

б/ Францію, якої сфера впливу є Бельгія, Іспанія, Португалія, почасти Швейцарія і Італія;

в/ Італія, яка виростає до сильного чинника у Середземному морі,

г/ Німеччина, яка у Великій мірі опано-

45

вуг Скандинавію, Фінляндію, Австрію.

д/ Румунія, яка рішає на Балканах.

е/ Польща, яка хвилево проводить окраїнами бувшої Росії,

ж/ Московщина, якій припаде на сході безумовно ще велика роль,

з/ Чехі, які політично найскорше консолідувались і рука об руку із німцями беруться організувати середню Європу.

Ось це короткий нарис нової констеляції політичних і фінансово-економічних сил.

2/ Друга засада повинна бути, що існування українських місій повинно бути подиктоване політичною лінією закордонної політики У.Н.Р. /це то німецько-англійська комбінація, це румунсько-польська, це польсько-чехівська/ та лінія на кожній спосіб ітме в сторону державності. Тому треба нам Місії там удержувати, де є політичний чи економічний інтерес для нашої державности.

3/ Третьою засадою мусять бути щоби Місії були у тих державах, котрі мають із нами спільних ворогів. Ворогом поки ще є реакційна і імперіалістична Польща та імперіалістична Московщина, чи то біла, чи червона. Тому проти Польщи є німці і чехи і литвиани та білоруси, наші друзі, бо навіть москалі А проти Московщини мусямо іти разом із національними окраїнами бувшої Росії, але і тут питання чи не вигідніше було б опиратись на вірмен, грузинів, кубанців та туркестанців як на Польщу в першій мірі.

46

ПРОЕКТ. ь

На підставі цих трох засад пропоную я слідуєчу реорганізацію наших дипломатичних Місій:

У.Н.Р. залишає свої місії, як а вла- стиво Посольства у слідуєчих державах: , а для всіх прочих заводить систему д и п - л ь с и а т и ч н и х агентів, котрі тому послові безпосередно підлягають і його у сфері впливу тієї держави, де він аккредито- ваний, заступають.

1. Посол у Англії і Посол у Америці із дипломатичним агентом у Канаді і других краях, де є українські емігранти.

2. Посол у Франції із дипломатичними агентами у Бельгії, Іспанії, Швейцарії.

3. Посол в Італії.

4. Посол у Німеччині із дипломатич- ними агентами в Данії, Швеції, Фінляндії, Австрії, *Волундії*

5. Посол у Румунії з дипломатичними агентами в Болгарії, Туреччині, Греції, Георгії, Арменії, Кубані.

6. Посол у Польщі із дипломатичними агентами у Білорусі, Литві, Латвії, Естонії.

7. Посол у Московщині із дипломатичним агентом на Сибірі.

8. Посол у чехії із дипломатичним агентом в Угорщині і Югославії *або ще Австрії*

Ось це є короткий нарис, котрий можна би ще дещо змінити. Можна би Грецію приді- лите як Середземний край до Італії. З дру- гої сторони можна би трохи розподілення бувших австрійських країв змінити.

47

Але нам ходить головною о проєктованій принцип іменно принцип регіональній. Для ясности хочемо ще сказати, що отже посол у Польщі муєть зарозом мати уповноваження для Латвії, Литви, Білорусії, Естонії і т.д.

НАСЛІДКИ ПЕРЕВЕДЕННЯ РЕОРГАНІЗАЦІЙ.

Від переведення цієї реорганізації учинемо добрих наслідків зі згляду державного і національного.

1. Це строге а'організованія увело би у дипломатичну працю за кордоном порядок, сконцентрувало би політику у відповідальних руках, зменьшило би над'уживання дипломатичних привелеїв і сотворило би той сильний хребет, при котрім би і громадянські відносини еміграції виздоровіли би.

2. Число Місії зредуковало би ся із 21 до 8, а навіть 7 і це би зменьшило б цілком фінансові потреби їх.

3. Дипломатичними агентами можна би ужити всіх адібнійших секретарів Місії, котрі зарозом були би консулами і тому утримувались би почасти із консульських зборів.

4. Ця реорганізація уможливила би престіж держави уратувати, котрий би був скомпромітований колиб за кілька місяців дипломатичні місії мисіли б вертати за для браку коштів до дому.

5. Ця реорганізація уможливила б активну і еластичну політику.

НАДЗВИЧАЙНИЙ ПОСОЛ І
УПОВНОВАЖЕНИЙ МІНІСТР

М. Говиц